

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVI.

Ч. 262. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 10-го листопада 1938.

No. 262. Jersey City, N. J., Thursday, November 10, 1938.

VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Tel. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Tel. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ СЛАБША, АЛЕ ЇЇ ПЕРЕВАГА В КОНГРЕСІ ВРЯТОВАНА

ВАШИНГТОН. — Хоч виследи вівіркових виборів ще не зовсім відомі, всетаки можна вже означити загально їх вислід так: сила правлячої, себто Демократичної Партії, значно ослабла, але вона все ще задержала перевагу в обох палатах конгресу.

Остаточний уклад сил ще не певний, однак в краю виразно проявився зворот від Демократичної до Республіканської Партії. Вибрано між іншими: демократичну сенаторку Керевей в Арканзі, сенатора Джорджа в Джорджії й Сміта в Савт Кароліні.

У Нью Йорку губернатором стеїту вибрано кандидата Демократичної Партії, Герберта Г. Лімена, але його перемога над Томасом Е. Дюєм була незначна, бо всього 78,000 голосів. За Дюя заявили переважно повіти середньої й північної частини стеїту, за Лімена густо населені повіти на полудні, де лежить місто Нью Йорк.

АСЕМБЛІМЕН ЯРЕМА ВИБРАНИЙ.

НЬЮ ЙОРК. — Адвокат Степан Ярема, що кандидував утретє з Демократичної Партії на становище члена стеїтової асемблі в Олбані, вибраний більшістю понад 4,000 голосів проти свого контркандидата, що мав попертя Республіканської Партії й Американської Партії Праці.

КРІВАВІ ВИБОРЧІ БІЙКИ В КЕНТОКІ.

ГАРЛАН (Кентокі). — Коло міста Евертса, 8 миль звідсіля на схід, прийшло зприводу виборів до кількох стрілянин. Згинули в них три особи, між ними бувший депутат повітового шерифа.

Арештовано за стрілянину 8 осіб. Уряд здержав обчислювання голосів до часу, поки не настане спокій.

АМНЕСТІЯ ДЛЯ ВИБОРЦІВ.

СІЕТЛ (Вашингтон). — З огляду на вибори міський уряд звільнив з в'язниці 15 осіб, що відбували там кару за невеликі провини. Їх пущено на вибори й дано їм до розуміння, що по виборах не потребують вертатися до в'язниці.

ГОЛОС УМЕРЛОГО ВАЖНИЙ.

ПОРТЛЕНД (Орегон). — 72-літній Елза Конер прийшов до виборів, зайшов до будки для голосування, зазначив свій баллот і впав неживий на удар серця. Один член родини покійного подав цей баллот виборчій комісії й його почислено як важкий.

ОГОЛОШУЮТЬ ОФІЦІАЛЬНО ВІЗИТУ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ.

ВАШИНГТОН. — Департамент стеїту подав офіційно до відома, що англійська королівська пара відвідає Злучені Держави в 1939 році.

На запит газетарів секретар стеїту заявив, що візита має чисто особистий характер і не має ніякого політичного значіння.

Газетарі цікавляться питанням, чи англійський прем'єр Чеймберлін буде членом візитуючої групи.

КРІВАВІ ВИБОРИ НА ФІЛІПІНАХ.

МАНІЛЯ. — Вибори на філіппинських островах дали поважну більшість партії президента Кесона.

Шайка протихристиянських фанатиків напала на виборчий льокаль у Думаао, в провінції Капіс, знищила льокаль і вбила констабля.

СМЕРТЬ У ШПИТАЛІ ЧЕРЕЗ ПОМИЛКУ СЛУЖБИ.

ОРЕНДЖБЕРГ (Нью Йорк). — У шпиталі „Рокленд Стейт“ померли дві недужі особи, діставши через помилку невідповідний наркотик. Той сам наркотик були би дістали ще 17 осіб, якби шпитальна прислуга не відкрила була помилки.

МАЮТЬ ОПЕРУВАТИ СЕСТРИ ДІОНИ.

КАЛЕНДЕР (Онтаріо, Канада). — Всім п'ятьом сестрам Діонам мають лікарі витинати мигдалики й аденоїдні нарости.

Лікарі кажуть, що дівчата здорові, але невідповідний розвиток їх мигдаликів і аденоїдних наростей уже починає впливати на їх фізичний розвій.

ПРОДУКЦІЯ АВТОМОБІЛІВ ЗРОСТАЄ.

ДІТРОЙТ. — Союз Фабрикантів Автомобілів подає до публичного відома, що в „моделовім“ році, котрий скінчився 30 вересня, автомобільні фабрики в Америці випродували 2,704,999 автомобілів, або 70% всесвітньої продукції автомобілів.

СМЕРТЬ ВЕЛИКОГО КНЯЗЯ.

НЬЮ ЙОРК. — У місцевім шпиталі „Пост-Граджейт“ помер від запалення легенів у 35-тім році життя російський князь Юрій, правнук царя Миколи Першого. Князь жив в Америці 9 літ, займаючися декорацією домів.



ГОДУЄ ЧЕМПІОНА.

Боббі Ловшер з Лос Анджелесу має всього 2 роки, але він уже вміє кормити цього гусака на конкурс на виставу домашньої птиці. Він частенько його виживає, думаючи, що чистість пір'я буде мати велике значіння при вирішенні суддів.

ФАТАЛЬНА ПОМИЛКА.

Канадські гуси в своїм леті на полудне осіли в Моліні, Ілінойс, на місцевім летовищі, видно взявши мокрий асфальт за ріку. Осіли з такою силою, що потім робітники летовища лікували покалічені ноги й груди птиць.

СМЕРТЬ УЧЕНОГО В МУЗЕЮ.

Артур Коп, учений хемік, занятий у ньюйорськім Метрополітальнім Музею Штуки, помер внаслідок вибуху хемікалій, котрих він уживав до здержування ржавиння бронзових річей у музею.

600,000 ДІТЕЙ БЕЗ ШКІЛ У ПОЛЬЩІ.

600,000 дітей у шкільному віці не можуть тепер знайти місця у вселюдній школі в Польщі. Нема грошей на ці речі!

ВИЗНАЧЕНО РЕЧЕНЕЦЬ ДРУГОГО ПРОЦЕСУ ПРОТИ ГАЙНЕСА.

НЬЮ ЙОРК. — Друга розправа проти Джеймса Гайнеса, лідера Тамані Голу в західній частині Гарлему, обвинуваченого за звязки з генгстерами, відбудеться по Новому Році.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ВБИВСТВО МАТЕРИ.

НЬЮ ЙОРК. — 17-літню дівчину Еву Копилчак, що зголосилася до шпиталю для умов хорих і призналася до вбивства своєї матери, Христини Пяттак, арештувала поліція за вбивство й поставила перед велику лаву присяжних.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: ХТО ТО МАЄ ПОДБАТИ ПРО УДАЧНИЙ ВИСТУП НА УКРАЇНСЬКОМ ДНІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЬЮ ЙОРКУ? ЧИ НЕ КОЖЕН ТА КОЖНА З НАС? ПОКАЖІМ, ЩО МИ СВИДОМА НАЦІЯ!

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church St. Annex, New York, N. Y.

Чеки й почтові перекази виписувати на імя:
NICHOLAS MURASZKO, Treas.

ЩО КРОК „КОСЦЮЛКИ“ І „ДОМИ ЛЮДОВІ“.

У Чортківщині покінчили останніми часами будову, нових костелів і римо-кат. каплиць у Джурині, Антонові й Черкавині. Підготовляють таку будову в Коледянах, Шманьківчиках, Ромашівці, Капустинцях і Швайківцях. „Доми Людові“ викінчили в Шманьківчиках, Павлівці, Млинках, Заліссі, Костюшківці, Базарі, Свидовій, Тарнавці й у Білобожниці (Дім „Звйонзку Стшельцуф“). Приготовляють такі „Доми“ в Бартошівці, Хомяківці, Улашківцях, Джурині, Чорткові, Зеленій, Білій, Заліссі й Пилівцях.

СМАЖИВ ЩУРА І СПАЛИВ ДВА ДОМИ.

Якийсь старий італієць на назвище Маше, що мешкав на 4 поверсі в одному домі на передмісті Шамбері, почав прижарювати собі на снідання... щура. Раптом спіртова машинка, на якій він ладив собі „сніданок“, перевернулася. Більше ніж скромні меблі італійця станули в однім менті в огні. Вогонь охопив не лиш цілий дім, але й перекинувся ще на сусідні три доми. Чох пожежники добре працювали, то таки два доми згоріли до тла, два інші сильно ушкоджені. Кількадесят людей опинилися без даху через... щура.

ДИВНА І ТРАГІЧНА СМЕРТЬ.

Серед справді незвичайних умовин стратив життя нічний сторож одної фабрики в Ризі. Іван Бірхен, таке було його назвище, після ночі, в якій він виконував службу, положився спати на тапчані, високім ледви 20 см. У сні він упав на підлогу так нещасливо, що скрутив собі карк і згинув на місці. Бірхен мав 32 роки, був людиною сильною будови та чванився якнайкращим зловрем. Такий катастрофальний вислід упадку з невеликої висоти викликав величезну сензацію серед ризьких лікарів.

МОТИЛІ РОЗБИЛИ ЛІТАК.

В околицях Барі, в Італії, військовий летун, виконуючи вправи літаком, стрів на висоті 500 метрів хмару мотилів-одноднівков. Думаючи зпочатку, що це ніяка небезпека, влетів апаратом у цю мотилеву хмару. Та по кількох хвиликах переконався, що небезпека велика, бо мотилі позабивали собою всі машини й отвори до тої міри, що апарат перестав ділати. Летун мусів рятуватися при допомозі легкопаду, а літак упав і розбився.

НЕГРАМОТНІСТЬ У ПОЛЬЩІ.

1937-го р. було в Польщі 6,300,000 неграмотних, з того 850,000 по містах.

ЧЕСЬКІ СТУДЕНТИ ЗНИЩИЛИ БЮСТ МАСАРИКА

ПРАГА. — Чеські студенти університету, вислухавши лекції одного свого професора про першого президента й „батька“ Чехословаччини, Томи Масарика, пішли до вестибюлю і там знищили бюст Масарика. Цей учинок яскраво ілюструє ту зміну в поглядах на різні суспільні справи, яка в останніх тижнях зайшла в Чехії. Та безмірна любов, яку чехи плекали до творця Чехословаччини, Томи Масарика, обернулася у ненависть, коли показалося, що його політика помилкова, а основи, на яких він побудував Чехословаччину, крихкі.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРИНЯВ ЗАПРОШЕННЯ РУЗВЕЛТА.

ЛОНДОН. — Англійський король виголосив у часі відкриття нової сесії англійського парламенту промову, в якій підкреслив миролюбні заходи своїх міністрів, а також зазначив, що він радо приймає запрошення президента Америки, Рузвелта, відвідати Злучені Держави Америки наступного року, коли то король буде відвідувати Канаду. Вкупі з тим один із перечулених послів висказав своє побоювання, що король у часі свого побуту в Америці готов зіпсути свою „королівську англійщину“ та набути простакуваті американські вирази, такі як „сез ю“ і т. п.

НІМЦІ МСТЯТЬСЯ НА ЖИДАХ.

БЕРЛІН. — Вслід за постріленням німецького секретаря амбасаді в Парижі жидівським хлопцем Гріншпаном німецька преса скріпила свою протижидівську кампанію. Також уряд загострив свої протижидівські міри. Німецька преса говорить, що вона знає добре, чим зняряддям був Гріншпан. Це міжнародне жидівство пустилося на терор і старается вбивствами боротись із немилістю собі струєю.

ГІТЛЕР ДОМАГАЄТЬСЯ КОЛЬОНІЙ.

БЕРЛІН. — Гітлер виголосив промову, в якій сказав, що він вдячний тим чужинцям дипломатам і державним мужам, котрі прямують до справедливого вирішення європейських справ та до спокою. До переможних держав со світової війни Німеччина вже нічого не має, говорив Гітлер, тільки хоче повороту кольоній, які Німеччині зовсім неоправдано забрано. Коли ті держави віддадуть Німеччині її кольонії добровільно, то дуже добре. А коли ні, то Німеччина пошукає якихось інших способів, щоб їх назад дістати.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ШКІЛ У РУМУНІІ.

БУКАРЕШТ. — Німці, що мешкають у Румунії, розпочали пропаганду за те, щоб румунський уряд дав їм різні національні полешкі, а передісмі німецькі школи. Заразом провідник румунських німців, Фабріціос, заявив, що вони не думають добиватись автономії.

З УКРАЇНСЬКИХ ГАРАЗДІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

ЛЬВІВ. — У вересні ц. р. святкували волинські українці, мешканці міста Лановець, 950-ліття хрещення України. В часі походу, коли несено гарно прибраний і в національних барвах мальований хрест, напала на похід юрба польських вулицників і почала їх побивати та обкидати камінням. Похід мусів вернутись і залишити хреста в церкві.

ПОДПІ В ГНИЛИЧКАХ.

ЛЬВІВ. — Вночі з 10 на 11 жовтня ц. р. хтось обкидав болотом напис на шкільному будинку, понищив портрети державних мужів у шкільній кімнаті та розкинув летючки. В звязку з тим переведено слідство й арештовано кількоро людей, між ними молодого кооперативного крамаря Васькевича, який у часі допитів захворів нервово і кинувся на поліціаів. В Гниличках настановлено варту з 80 людей, яка відповідає за порядок.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ЯПОНІІ.

ЛОНДОН. — Три держави, Злучені Держави Америки, Англія і Франція, в найближчих днях вишлють рівночасно свої протести до Японії за те, що вона не дозволяє чужим фірмам доставляти їхні товари здовж ріки Янгце до глибини Китаю. Японська влада ту заборону пояснює тим, що це воєнна смуга і торгівля в ній небезпечна. Згадані держави підозрівають, що ця заборона означає замкнення „вільних дверей“ у Китаю.

АНГЛІЯ БЕЗ ГАЛАСУ ЗБРОЇТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Прем'єр Чеймберлін заявив у парламенті, що англійський уряд робить енергійні заходи, щоб у можливо найкоротшому часі узброїти Англію так, як цього вимагають нинішні потреби.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НАЦІОНАЛЬНОСТІ В АМЕРИЦІ

Підчас сьогорічних осінніх виборів виринуло зовсім несподівано, як одно з пекучих питань політики в Америці, питання національності імігрантів. Дійшло до того, що про неї заговорили урядники, політики й провідники, розписалися газети й журнали. З уст деяких політиків та зпід пера деяких журналістів і публіцистів упали притому слова й вискази, що мусять застановити кожного думаючого чоловіка.

Наперед політики жалуються, що цю справу взагалі піднесено на публичний вид. Забувають ці політики, що вони самі при кожній нагоді, стаючи перед зборами, зложеними виключно з одної національності, не поминали ніякої нагоди промовляти до цих зборів не як до американців, але як до американців даного походження. Коли те саме роблять інші політики, або ці самі імігранти, вони рвуть на собі волосся.

Саме при цих останніх виборах самі американські партії це все робили. Як одна партія припадково йменувала італійця своїм кандидатом, друга взяла італійця на інше становище. Як одна партія встановила ірландця меаджером для головного кандидата, друга собі йменувала ірландця на подібне важне партійне становище. Таке саме роблено з муринами, з католиками, поляками і так далі. Колиж рух, раз початий, на цьому не задержався, а заточував щораз далші круги, коли він захоплював щораз далші імігрантські групи, тоді, аж тоді почали репетувати політики, котрі могли до цього не допустити, якби були того руху зовсім не починали.

Колиж рух уже почався надобре, стали його дущити гістеричним криком. Саме під пору трапився розбір Чехословаччини, і ось гістеричним американським журналістам провиділося в Америці повторення долі Чехословаччини. Одна така гістерична газета, прочитавши про рішення союзу українських демократичних клубів у стейті Нью Йорк домагатися „признання“ для себе від Демократичної Партії, виїшла з перестрашеною статтею, в котрій малює не більше й не менше, а те, що від такого виступу українських демократичних клубів Америку може стрінути доля Чехословаччини. Газета дійшла до того, що навіть порівняла становище клубів щодо давання посад Демократичною Партією з закидами судетських німців проти Чехословаччини, що, мовляв, не дає посад. Це все завершується аргументом, що, мовляв, наставання на національні ріжніці зруйнувало Чехословачину, отже наставання на національні ріжніці зруйнує й Америку.

Усякому чоловікові, що приглядається до життя в Америці й Європі тверезими очима, ясно, що європейськими мірками не можна мірити обставин в Америці. Становище національностей в Америці інакше, ніж становище національностей в Європі, а з признання національностей в Америці не може прийти до розпаду Америки просто тому, що в Америці ніякий нарід не займає спеціальної території, як це є в Європі.

Колиж іде про дразнення національних почувань імігрантів в Америці, то можна сказати, що ніщо їх так не дратує, як власне цього роду нерозумне й гістеричне ставлення справи, якого допускаються газети, що їх обов'язком повинно бути помогти людям дивитися на справу розумно.

ДУМАЙЛО

Оповідання.
(За Ансегубером).

Павло Райда пишеться, та Павлом Думаилом кличуть його. Таке іменнє дали йому люди в селі. Думаилом стали звать його ще коли був малим хлопцем. Це тому так, що він усе думав. Не так тому, що думав, а тому, що не про те думав про що думали його однокласники, і думав не так, як вони думали. І інші хлопці думали. Думами від хвили, коли рано розплющили очі, аж до хвили, коли вночі вснули. Вони думали, що вже пора встати і поспіяти. Думами, що, поспідавши, треба гнати худобу на пасовище, або щоби йти до якої роботи. Думами, що добре було би, як би ту роботу чорт взяв. Думами, щоби з чужого поля взяти картофель, або кукурудзи і на пасовищу спекти. Думами, як би то з чужого саду захопити яблуко, чи грушок, чи сливок. Думами, як би то роздобути гроші на тютюн, або як здобути серце якої дівчини. Думами, як би

ЗМІНИ НАСТРОІВ У ЧЕХІВ

(Допис із Праги).

Між чехами по великій протрі в справі Судетів наступили великі перемиїни і в настроях суспільності та міжпартійних відносинах. Взагалі праві партії приходять тепер до більшого впливу. Обурення на „союзників“, що на їх приречення през. Бенеш і прем'єр Годжа опирали всі свої надії, і що в такий скандальний спосіб зрадили чехів, коли ті попали в скрутне положення, загальне.

Найбільше заболіло чехів те, що навіть їх возлюблені „русове“, не зважаючи на всі обіцянки і вибудування майданів для большевицьких літаків, їх остаточно зрадили і ні пальцем не кивнули на їх оборону.

А то ціла Чехія аж горіла одушевлянням до московського комунізму і біля 500 товариств для його попірання позакладали були чехи. Але тепер, по такій генеральній компромізації Советів у справі допомоги для загрозлених чехів, страшна хвиля обурення переважила через цілий край і під впливом того обурення уряд генерала Сирового розв'язав не лише всі такі товариства, але й цілу комуністичну партію взагалі.

Як іще перед пів роком усе горіло ненавистю до Німеччини, так тепер настрої стали цілком інші. Чеська преса, обговорюючи міжнародне положення Чехословаччини й її будучу міжнародну політику, підкреслює, що чеська політика мусить йти по лінії сталого співпраці з урядом Німеччини та стати цінною помічницею для цієї держави.

І так, у часописі „Народна Політика“ забрав голос відомий чеський публіцист Бавер. Обговорюючи справу безпеки Чехословаччини та її границь, він висказує думку, що тут буде рішати безпосередню спільну чесько-німецьку роботу як в області політичній так і господарській. Та інші шоденники стверджують, що нова загранична політика Чехословаччини мусить опиратися на реальні оціненні ситуації, яка втворилася в середній Європі.

Як бачимо, то чехи нарешті знову вертаються до „реалізму“ і до „реальної“ політики, якої їх учив стільки десятиків років „татічек“ Масарик.

І тепер, якби він іще жив і був здоровий, то не допустив би був розважати всі „реальні можливості, до такого по-

грому, якого, від останнього розбору Польщі (1795 р.) ще не було.

Часопис „Венков“, що є органом аграріїв, котра то партія є тепер найсильніша в Чехословаччині, заявився за введення в Чехословаччині (а радше тепер уже лише в Чехії) системи однопартійної, щось так, як у Німеччині. Очевидна річ, що власне тою однієюкою, правлячою партією мади би бути аграрії.

Інші знову часописи за створення трипартійної системи, яка обіймала би партії праві, центральні і ліві. Проект такого — на англійський зразок — угруповання є реальніший.

Соціальна демократія виступила з другого Інтернаціоналу, що його заложив Фріц Адлер (той, що застрівив австрійського міністра, графа Штірґка). Та партія прийняла тепер назву „Народної Робітничої партії“. Вона тим зазначила, що може й хоче взяти участь у новім національнім уряді.

Як відомо, бувший президент Бенеш задержався по дорозі до Америки в Лондоні. В Америці має він викладати в університеті в Шікаго про демократію. Він, вернувшись рік по війні до краю як міністер заграничних справ, мусів також вступити до якоїсь партії; но, і вступив до клявофівців, то є до народних соціалістів. Вони очевидно нічого спільного з німецькою партією гілерівців не мали, а є радше радикальною партією дрібного міщанства, залізничників і т. ін., а притім партією дуже крикливою і москвофільською. Тут належать переважно і „Соколи“, котрих голова, Буховски, є міністром освіти. Він не мотиме далі лишитися на своїм фотелі, бо „Соколи“ виступають тепер дуже гостро, проти жидів і масонів. Вони розкидають тепер по цілм краю летючки, в котрих жадають розв'язання масонських лож, негайного рішення жидівського питання та викинення жидівських емігрантів з краю. Очевидно, що на боці Бенеша нема ніякої вини. Він на є по стороні шовіністичної преси і стоячої під її впливом вулиці, які не допустили у відповідний час до уступки, що були доконче потрібні.

Дурні і крикуни перемогли, та остаточно довели до її погрому.

Вратислав Пешек.

як є що інше. Бувало-й думав, що це й те є подібне до себе або й однаке, хоч люди гадають, що то дві, до себе цілком неподібні річі.

Ось такі то думки бували у Павла Райди. Ті думки морочили його від хвили, коли проснувся аж до хвили, коли знов уснув. Лежав, сидів, чи йшов, він постійно був задуманий, бо морочило його якесь питання. Як ішов дорогою, то не чув нічого, не бачив нічого, так його душа потопала в його думках. Бувало, що, йдучи, вдарив собою об який стовп, або яке дерево, або й об кого стрічного, як цей не уважав, щоби задуманого оминуту. Бувало, що його троха не розізнали, як він не бачив, що просто на нього йдуть коні, і не чув, що фірмам голкає.

Питання, на які той Павло хотів вигадати відповідь, він все виповідав голосно. Люди чудувалися, чуучи такі, як вони казали, безглузді питання. Ще більше дивували їх його відповіді на ті питання, або вигадані ним порівняння. Люди називали їх дуже мудрим, або страшно дурними.

Коли йому сказали, що його відповідь на його власне питання дурна, то він взивав їх, щоби йому сказали мудріше. Колиж й ніхто інший не годен був на це його питання відповісти, то його це дуже тишло. Звичайно люди казали, що всі його питання дурні і щоб відповісти на них, думають лиш голови без одної клепки. Питання, які Павло Райда передумував і які його назвище перемінили на Думаило, були, приміром, такі:

— Чому вода, котра пливе згори, не пливе під гору? Чому залізо в літі на сонці гаріше як все інше, а в зимі зимніше? Чому з яєчка хруща вилазить не хрущик, а гусильниця, і чому з яйця курки вилазить курятко, не гусильниця? Що квочка зробила, як би з покладків під нею повилазили гусильниці? Годувала би їх, чи поїла би? Що королева зробила, як би їй не вродилося теля, лиш якби знесла яйце? Чи сиділа би на яйці так як квочка? Чому з зеленого стебла виростає жовте збіжжя і чому з зеленої гички вицвітають червоні, сині, жовті й білі цвіти? (Дальше буде).

1648-МИЙ РІК У ЛЬВОВІ

(Із літопису львівського Ставропигійського Братства).

В історії міста Львова, що її написав латинською мовою Вартоломей Зіморонч коло 1656 року, сказано, що у Львові в 1453 році було вісім українських церков, у цьому міську Успенська церква при вул. Руській, звана теж Волоською. Отже, коли була міська церква, то при ній мусіло бути і Церковне Братство. Однак Братські документи збереглися не всі. Від 1463 до 1521 р. нема історичних слідів, що торкалися Львівського Міського Братства. В 1521 р. стрічаємо такі обставини:

Коли в 1387 році польська королева Ядвига оконечно заволоділа Галицьким Князівством, у Львові стали поселятися німецькі та польські купці і ремісники. Як латинники зуміли зайняти становище в магістраті, то мало-помалу стали витискати українців. Українцям приходилося зазнавати все більших кривд і упокорень. М. і. нашому священникові, коли йшов із Найсвятішими Дарами до вмираючого або з похороном, не вільно було засвітити свічки і мусів їти без дзвонення. Шойно коли священник увійшов на вулицю Руську, можна було засвітити свічку, співати та дзвонити.

Такі переслідування тяглися ввесь час (і до наших часів не устали). І так із літопису Церковного Братства під роком 1648 (себто у році виходу війни Хмельницького проти Польщі) довідуюмося:

Один із членів Братства занедужав смертельно. Покликаний до дому священник ніс Найсвятіші Дари при свічках і звуках дзвіночка. За це старшину Братства покликати до ратуша та засудили на заплату кари трицять гривень.

Не зважаючи на переслідування та великі тягари, завдяки старанням Братства його майно постійно зростало. При річній ревізії каси виявилось готівкою 8,212 злотих і 17 сотиків, під заставами 12,180 злотих і 8 сотиків, а на письменні зобов'язання 15,036 злотих. (На тодішні часи був то величезний маєток, однак війна зіла ті засоби).

До війни України проти Польщі мусіло дійти. Політичні та релігійні переслідування, сваволя та несправедливість польських панів, загорілість латинського духовенства та безцеремонні заходи перетягти український нарід на латинство примусили козаків збройно боронити своєї незалежності. Під проводом Богдана Хмельницького козаки розгромили польську військову команду в місті Львові.

Князь Ярема Вишневецький, воевода Тишкевич і лемківський староста Єроним Радзівольський, втікаючи зпід Пилияв, прийшли до Львова. Зібрали на нараду шляхту, яка була в місті, та заявили, що готові ставити спротив неприємелі під мурами Львова і битися в міських мурах. Потім наложили на Львів контрибуцію, а коли місто не дало стільки, скільки вони домагались, приказали кожному під присягою віддавати все срібло та золото, яке лише хто має, нібито тому, що вони будуть карбувати гроші, без яких тяжко було далі вести війну.

Кожний мусів віддати визначені збірщицам усе, що мав. Притому Церковне Братство втратило не тільки всі вище згадані гроші, а забрали йому всі срібні предмети, яких не встигли сховати. Всього Братство мало втрати на 27,398 зл. і 15 сотиків. Поляки зібрали грошей на мільон злотих і срібла на 300,000 і з усім тим добром утекли, а місто полишили на ласку долі. Вкінці прийшли козацькі війська,

почалась облога Львова. Треба було піддатися. Послали від міста були 2 поляки і 1 вірменин, а від українців старший церковний брат Павло Лаврисевич. На контрибуцію Успенська церква заплатила 3,492 злотих і 7½ сотика. Крім того дала великий позолочений хрест вагою 24 гривень і 8 лутів, зроблений 1637 року, та дві євангелії, оправлені у срібло. Та Хмельницький приказав магістратові хрест і євангелії звернути до церкви. Щоб злягдити домагання Хмельницького, вжили до того старшого брата Лаврисевича; йому вдалося вивести прихильність гетьмана. Та це зовсім не зменшило ненависті поляків супроти їх сусідів українців. І поляки старалися шкідити українцям, де тільки могли. Як доказ може послужити подія, яка сталася при відбиранні контрибуції, коли старший церковний брат Андрій Стрілецький предположив хрест і євангелія. У Братських книгах про це написано так: „Знеслимо до радчої ізби судової і крест великий злощастий і дві Євангеліє на престольній в досках сребних, одно злощастое і другое — білоє.“ На тот час, гди пан бурбурґаїа презентовав в ізбі натрафалися козаки Пана

*) Злощасте — значить срібне позолочене, біле — срібне, непозолочене.

ГОТОВМОСЯ ВСІ ДО МАНІФЕСТАЦІЇ

Як відомо всім, у суботу, пополуноді, 19. цього місяця, відбудеться в Мангетен Сентер велике протестаційне віче, спрямоване проти тих жорстоких, які завдає польська влада українському народові на західних українських землях. Перед протестаційним вічем відбудеться вулицяний Нью Йорку масова маніфестація, з відповідними написами, яка матиме на цілі звернути увагу культурних людей на те, що діється в Польщі. Назва вулиць буде подана, як тільки вони будуть визначені поліцією.

Завданням усіх українських громадян і громадянок взяти у тому поході якнайчисленнішу участь. Бо не сміємо сидіти бездільно в той час, коли польське воєцтво й поліція тяжко побивають наше безборонне населення, нищать його дорібок, валять їх будинки та тисячами замикають до тюрем. Коли ми у той страшний час сиділи тихо й не ставили чинно в обороні наших братів і сестер, наших батьків і матерей, нашого цілого народу, то тим ми дали доказ не лише браку національної свідомості, але й браку людських почувань у наших серцях, браку християнської моралі. Ми мусимо виконати цей національний, гуманний і релігійний обов'язок, навіть коли ми мали те переконання, що ним відразу нашим братам не поможемо.

Та факти вказують, що тим масовими здвигами і протестами ми таки завдаємо ворогам тяжкі удари. Бо життя і безпека кожного народу залежать на далеку мету від доброї опінії про нього серед інших народів. Нарід, зорганізований на розбишачьких основах, може хвилево осягати успіхи у своїх зносинах з іншими народами. Однак на далеку мету він таки мусить провалитися. Не допоможе внутрішня зброя, не допоможуть со-

Хмельницького, а мовивте (а саме) Пан Іван Виговський писарь Військовий Гетмана Хмельницького. Випитавши Панов Радець: що то за сребро? дали достаточну справу, власне як було. Теди мовивте той крест і дві Євангеліє розказал аби не: кладено того до регестру окупуюж, але власне аби отдали іменем Панове Радець до церкві нам. І на завтріє і на трітій день іменем Гетманским розказал, аби нам отдали, а скриньку з сребром Пан Гайдер (бурмістр) повіді і написав в регестру, же отдали Тугай бееви... Потом по оттягненню от Львова козаков і татар, зостал той крест і дві Євангеліє у Панов Радець през кілька неділь. Старалисмы у них долго, аби нам то отдали, залідве, залідве отдали през Пана Андрея Вахловича Бурмістра на тот час будучого, котрому поклону на Панов Радець отобрал от нас за то золотих сто, на що і квіт дан своєю рукою написаний, а єму самому далисмы зособна золотих десять“.

До армії Хмельницького приставили більшими відділами галицькі українці, за що потім поляки страшно пімстилися. Так напр. намісник Кракова Загдовський після відступлення козаків приказав відрубати голову українському священникові та кільком міщанам, розбити церкву, розвалити престолі, понизити образи. Подібне діялось і в Рогатині: одних саджали поляки на палі, інших вішали і т. д. (Рукопис Церковного Братства ч. 403, стор. 31).

юзи з іншими народами. А що воно так, переконує нас наглядно те, що діялось недавно в міжнародній політиці.

Змінюються нині ті кордони, які ще вчора видавались непорушні. При кожній зміні знаються полекші одні, чи інші поневолені народи. Великої полекші зазнали ті наші брати на Закарпатті, які тепер оформилися в державу одиницю — Карпатську Україну. Та це тільки маленький відсоток українського народу зазнав цієї полекші. Рівночасно з полекшеном на Закарпатті Польща повела жорстоку переслідування на тих українських землях, що є під її пануванням. Не легше живиться українцям під совєтською владою та в румунських ярмі.

Ми мусимо в цю хвилю звернути увагу світу на ті відносини. Ми мусимо злізати маску з наших ворогів, які, повноючи скрито варварські вчинки, хочуть в обличчя світу ухвалити за культурних людей.

А висвітлюючи ці страхиття, які діються на українських землях, мусимо рівночасно домагатися від світу самовизначення для всіх українських земель. Ми маємо за собою довіру і світлу державницьку історію, маємо багату традицію, глибоку культуру. Нам уповні належить державницьке самостійне життя нарівні з іншими народами. Тому домагаймося його. Висвітлюймо перед світом, що марні його розрахунки на мир, коли він думає держати в тяжкому поневоленні величезний 45-мільйонний український нарід!

Беручи участь у маніфестації, кожний з нас причиниться до полекші долі наших братів не лише словами і тихим зізданням, але і чинном.

Тому — всі на маніфестацію! Реф. проп.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Нарис роботи місцевої громади.

Одинока свідомо українська громада в стейті Нью Гемпшир, висунена далеко на північ, де починається підгір'я Гвайт Мавнтен, котра поселилася то-му кількадесять літ, є в Мен-честері, Н. Г. Як звичайно на-ші люди з любові до своєї ві-ри, котра все і всюди потішає їхню долю, насамперед зор-ганізували церковну громаду і набули церкву, при котрій почалося нове життя на емі-грації. До цієї громади почали горнутися свідомі українці. З поступом розділили світські організації, в першій мірі від-діл Українського Народного Союзу, котрий тепер гарно розвивається. Бо громадяни Манчестеру пізнали, що хто є членом Союзу, той не потре-бує гризтися за долю своєї рідні. Бо Батько Союз сам по-добає. Притім члени Союзу чи-тають свій часопис „Свобо-да“, стають свідомими члена-ми громади. „Свобода“ все веде своїх читачів до кращого завтра. Вона ставить ідею і волю свого українського на-роду на першій місці.

Коли громада старілась, мо-лодь підірвала тай ставала до народної праці разом з своїми батьками. Дався від-чуті брак Народного Дому, де молодь малаб свій рідний притулок та не тягалась по чужих.

До такої важкої праці взя-лися передові громадяни і чле-ни Союзу — Н. Маркович, гр. Добрянський, Ю. Дави-ків, Новосад, Кухар, Мигаль, Петрик та інші. Гром. Марко-вич, як молодий ширий лемко, знає, як постійно за своє. На-ші браття лемки нам дуже до-бре знані: що не почалиб, то мусять довершити.

От така постановка запала і в Манчестері тому пару років: гр. Маркович прирік, що до-ти не спочине, доки не збу-дуть Народного Дому. Що-би мати більше впливу в аме-риканським житті, згадані гро-мадяни зорганізували Грома-дянський Клуб, до котрого приймали і інші народності з тим застереженням, що уряд має бути все зложений із са-мих українців, що пишуть і читають по українськи. Поча-лась праця не тільки збирання жертв, але і праця освітньо-культурна. Влаштували кілька відчитів та концертів. На такі підприємства все запрошували визначних американців, ко-трі одушевлялись багатою культурою України. Описав са-мі вишувались історії України і на чергових концертах ви-ступали з відчитами про Укра-їну. І от цей Українсько-Аме-риканський Клуб цього року на весні закупили два будинки, котрі перебудовано на дім, що на ній пишеться величавий напис по англійськи на жовто-блакитнім полі — „Юкрейніян-Американ Сітізен Клуб“. Хто переходить, то стає і приди-ляється до цього. Наші грома-дяни все тихо працюють, за-ховують закон нової своєї батьківщини. Деякі громадяни потратили працю. А як хто працює, то заробляє стіль-ки, що прокормить свою сімю.

Наш нарід привик до всяких „депресій“, то і цієї аме-риканської депресії не злякався, але вперто йшов вперед. Дім укінчено і його відкриття на-значено на 25. вересня ц. р. Та тут повів страшний гура-ган і засягнув і стейт Н. Г. тай набрав багато шкоди. Дороги були закидані велики-ми деревами так, що доїзд із околиць був неможливий і тре-ба було відкриття Дому від-ложити на неділю, 2. жовтня. Запрошено на той день ви-значних бесідників міста Мен-честеру і губернатора стейту Нью Гемпшир. Запрошено на бесідника з Бостону, Масс.,

гр. Н. Давискибу, котрий не раз заохочував громадян з Манчестеру до праці і також помагав своїм знанням та по-радою.

На вище згаданий день зіха-лось багато українців з усіх місцевостей; одні з цікавості, інші забавитись на бенкеті.

Точно в 2-й годині відкри-лися двері нової святині для українців у Манчестері. Гості позасідали на свої місця. Кож-ний кутко гарний, чистенький, тай і дух український панує. Внутрі я з цікавістю пригля-дався до рижих декорацій. Перше впав мені в очі гарний образ нашого вождя полк. Е. Коновальця, що гарно обло-жений висів на стіні посере-дині Дому. А далі вигляд нашого славного Києва, роз-малюваний на стіні; далі Та-рас Шевченко, І. Франко і за-служені наші герої. Коли вже всі заняли свої місця, встав передсідник Клубу, гр. Доби-рянський і, відкривши про-граму свята, повитав всіх го-стей у своїй власній хаті та передав до ведення програму тостмайстрові і першому пред-сідникові Клубу, гр. Н. Мар-ковичеві.

На першу точку програми гр. Маркович попросив о. Боберського, місцевого паро-ха, провести молитву. Описав почалося прийняти. До столів доносили наші гарно повби-рані в українські строї дівчата. Коли гості добре покрипились, гр. Маркович подякував го-сподинам за гостину і попро-сив до слова адвоката Соліве-на, кандидата на губернатора стейту Нью Гемпшир. Шанов-ний бесідник почав свою бесі-ду про початки нашої емі-грації, котра не страхалась, а йшла в найтяжчі пенсильвен-ські копальні добувати вугілля. І скільки їх там пропало! Інші йшли в індустріальні цен-три, не знаючи звичаю ні оби-чаю цієї багатой країни. Далі адвокат Солівен згадав про українців і перейшов історію змагань України за свою во-лю; згадав про героїв, котрі віддали своє життя за свобо-ду, за Петлюру, полк. Е. Коно-вальця, що їх замордували червоні бандити. Закликав, щоб українці були витревали та, як американці, котрі про-гнали англійське панування. „Перед вами є велика будуч-ність, будьте горді за своєї славної країни“, говорив бесідник.

Даліше говорили конгрес-мен Рой, олдсмен Річард, ко-місар поліції та голова Аме-риканського Легіону. Всі бесідники висказували щирими словами про українців. Гості нагородили бесідників гучни-ми оплесками.

Даліше покликано до слова місцевого українського свяще-ника, о. М. Боберського, який говорив по англійськи й об-ширно змалював працю своїх українців на всіх ділянках. На закінчення побажав своїй гро-маді нових успіхів у своїй рід-ній хаті. Треба додати, що о. Боберський вихований в Аме-риці, син патріотичних роди-чів, і йде слідами своїх бать-ків.

Кінцеву промову виголосив гр. Н. Давискиба з Бостону, Масс. У своїй довшій промові бесідник змалював виїзд імїгра-ції з старого краю, представ-ив той біль старого краю. Бо Україна плакала за своїми дітьми, котрі через ворогів кидали рідну землю, ішли в світ, за море, шукати кращої долі та свободи. Описав засу-вав життя на новій, незнаній землі. Закінчуючи свою про-мову, він сказав про вражіння, які викликала в нього „Нова Хата“, та висказав пошану до манчестерської громади за її успіхи.

Накінець наші дівчата, в чу-дових народних строях, відтан-цювали кілька народних танців, за що дістали бурю оплесків. Описав гості даліше бавились до пізньої ночі.

Гість з Бостону.

ЗАХОДАМИ ВІДДІЛВ 28, 98, 90, 305, 365. У. Н. СОЮЗУ, ТА ВІД. 243, 103, 108. У. Р. СОЮЗУ І ВІД 39 ПРОВІДІННЯ

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

в годині 2. по обіді
В А. WASAITIS HALL,
132 N. BALLEK STREET, FRACKVILLE, PA.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

на котрім говорити будуть:
по українськи редактор „Свободи“, гр. Омелян Ревюк,
по англійськи гр. Григорій Герман, заст. предс. У. Н. С.
Просимо о численну участь українців з усіх околиць.
Треба запротестувати проти поляків і мадярів, які намагають-ся захопити в свої лапи Закарпаття і знуцаються над свяще-никами і українським народом на українських землях.
Микола Бабяк, предсідник
Микола Максимчук, секретар Дмитро Гайдамака, касієр.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
ІОНКЕРС, Н. Й., І ОКОЛИЦІ!
УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ІОНКЕРС, Н. Й

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)
В ГАЛІ ЦЕРКОВНІЙ
ПРИ CHESTNUT STREET and RIVERVIEW PLACE.

Початок у годині 6:30 вечором. Вступ вільний.
Головний реферат виголосить редактор „Націоналіста“
п. Вол. Душник.
Музичну програму виконає хор „Боян“ і хор шкільний дітей
під управою п. М. Фатюка.
Акомпаніємента піяна панна Мілдред Середя.
Запрошується всіх українців місцевих і позамісцевих
на це свято. Комітет.

УКРАЇНЦІ МІСТА НЬО БРИТЕН, КОНН., І ОКОЛИЦІ!
ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ

двацятьліття української державності на західних землях
України

ТОРЖЕСТВЕННИМ КОНЦЕРТОМ І ПРЕДСТАВЛЕННЯМ п. 3.:

„ПАДОЛИСТ“

У НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)
У ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 54 ВІНТЕР СТІТ.

Поч. точно в 7:30 веч. — Вступ від особи 25 ц. Для дітей вступ вільний.
Дохід призначений на народні цілі.
Святочний реферат виголосить теолог У. П. Ц. Іван Білинський.
Музична програма буде виконана хором мішаним і мужеським.
Декламації виголосить шкільна дівчата. Комітет.

УВАГА! СИРАКЮЗ, ФУЛТОН І ОКОЛИЦІ
ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ
ЗЛУЧЕНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ДВАЦЯТЬ-ЛІТТЯ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

(1918—1938)
В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

в 8. годині вечором

В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ.

В програмі візьмуть участь: Дітчий хор парохіяльної школи під проводом Впр. Сестер Службениць. Сиракюзський церковний хор під проводом уч. Заяня й Церковний хор із Обори під проводом уч. А. Двораківського. Святочну про-мову виголосить д-р Льонгін Цегельський, бувший міністер Західної України.

Просимо всіх українців у Сиракюзах і околиці прийти на це свято й гідно разом відсвяткувати цю велику річницю українського зриву до державницького життя. Комітет.

УВАГА! ДЖЕРЗІ СІТІ І ОКОЛИЦІ!
УКРАЇНЦІ, ГР.-КАТОЛИКИ! ОДИНЦЕМ, ГРОМАДАМИ
ТА ПАРОХІЯМИ ПРИБУВАЙТЕ

НА ПРАЗНИК 50-ЛІТТЯ ЗАСНУВАННЯ ЦЕРКВИ

СВ. АПІ. ПЕТРА І ПАВЛА
COR. GREENE & SUSSEX STE., JERSEY CITY, N. J.

У ЧЕТВЕР, 24. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 24, 1938)
(THANKSGIVING DAY, THURSDAY, NOVEMBER 24, 1938)

Програма празнику така:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20-го ЛИСТОПАДУ:
в годині 4. пополудні почнеться св. Місія під проводом Впр. о. М. Маркова, ЧСВ. ВВ. і буде продовжуватися В ПОНЕДІЛОК дня 21, у ВІВТОРОК 22-ї В СЕРЕДУ 23-го листопада. Ранками в год. 9, а вечорами в год. 7-мій.

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 24-го ЛИСТОПАДУ:
закінчення Ювілейного Свята, яке слідує:

1. Архирейська Служба Божа в годині 10:30 рано, котру відслужить Експедіція: Константин Богачевський, єпископ українців-католиків у Злучених Державах, при ласкавій співучасті Впр. Отців з сусідства і подальша, в українській гр.-катол. церкві при Greene & Sussex Sts.
2. Святочна Ювілейна Академія в годині 3. пополудні в галі У. Н. Дому при 181 Fleet St. Програма Академії: святочні промови, продукції мі-сцевого хору під управою диригента Василя Гелі і диригентів з лю-Йорської округи; продукції шкільної дівчати під управою Впр. Сестер Василінок.
3. Танці в годині 8. ввечір, в галі У. Н. Дому при 181 Fleet St.

Всякі перекуски і напінки буде можна дістати коло церкви в парохіяльній домі під ч. 55 Суссекс ул., а підчас академії і танців в У. Н. Домі.
ЗА ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:
Григорій Евусян, предс. Юв. Комітету. о. Волод. Лотович, душпастир.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦІ!
ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ РОГАТИНЩИНИ

БАЛЬ

У СУБОТУ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1938)
В НАРОДНІМ ДОМІ (CIVIC CENTER),
831 JOSEPH AVENUE

Орхестра М. Юркова. Вступ 25 центів.
Громадяни! Дохід з цього балу піде на будову Народ-ного Дому в Рогатині. Приходіть громадно, де гарно за-бавитесь і поможете доброму ділу. Комітет.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛИСТА ПРО ЛЯЦЬКІ ПОБОІ У ЛЬВОВІ

Один з наших читачів при-слав нам листа від своєї се-стри з Львова. Передаємо його в уривках:

„Так, одна воєнна криза ми-нула, а друга почалася. Пер-ша торкалася не наших людей, а ця почалася серед наших. Наших нещасних людей не ми-нає ніяка біда: Все громиться на їхні головах... і так їм „добре“. Але я думаю, що так довго не буде, так довше не може бути, бо люди не мо-жуть уже терпіти.

„А все те через тих „руси-нів“, що тут справляють де-монстрації.

„Сила народу вигинула від ворожих стрілів. Львів і реш-та краю скупані кровю невин-них людей, бо, мовляв, „бідні поляки мусять боронитися!“ Не гризися, брате, буде ліпше!

„Твоя сестра М.“



Українська Євангельська Церква з Фраквіа, Па., буде мати програму Nov. 11-12, у годині 10:30 р. ано, зо стації W.A.Z.L. Hazleton, Pa. Прошу послухати нашої програми. І напи-шіть нам ваше вражіння. 262
Rev. PAUL BARTKOW,
25 S. R. R. St., Frackville, Pa.

УВАГА! ЗАХОДОМ УКР. ГРОМАД ЮТИКА І РОМ, Н. Й.
буде передана:

СЛУЖБА БОЖА

ЧЕРЕЗ РАДІО
В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ, ВІД ГОД. 10.—11 А. М.
ЧЕРЕЗ СТАЦІЮ W-I-B-X УТИСА, N. Y.

Службу Богу відслужить о. В. Кушіль. Співає український хор „Сур-ма“ під управою дир. М. Запужана.
Проситься шановних громадян сусідніх українських громад: Герікмер, Лига Фолс, Ст. Джонсон, Рочестер, Сиракюз, Лі Сентер і всіх доок-ладних фермерів не пропустити цієї хвилини. Будуть горді з цього перед іншою нацією. Багатство славної української пісні це невимруша слава українського народу.
Вислухавши Богослуження, засилайте свої завваги на адресу стації W-I-B-X, Utica, N. Y., або на адресу предсідника хору: John Herbowy, 1116 Schuyler St., Utica, N. Y. Якщо українське громадянство ширю від-гукнеться на таку важку справу і піддержить датками, тоді можна буде даліше продовжувати таке важке діло для нас, українців. 262
Комітет Української Радіо-Програми: Іван Горбовий, предс.; Іван Фи-чик, заст. предс.; Віктор Гузар, кас.; Тетяна Гюсюк, секр.

УВАГА! БОСТОН, МАСС., І ОКОЛИЦІ!
ЗАХОДОМ ВІДДІЛУ ч. 238 УКР. НАР. СОЮЗУ

ВЕЛИЧАВИЙ СОЮЗОВИЙ БАЛЬ

У СУБОТУ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1938)
В NEW OAKLAND HALL,
CUMMINS HIGHWAY, MATTAPAN, MASS.

Початок у годині 7. ввечір.

Шановні українці й українки! Ширю просимо Вас прийти численно на цей перший осінній Союзовий Баль. Сподіває-мось, що Союзовці з Бостон, Сейлем, Тонтон, Ловренс, Масс.; з Провіденс, Вунсакет, Манвіль, Р. Ай.; та з Манчестер, Н. Г., численно прибудуть та всі спільно наче одна Союзова родина побавимось і погуляємо. Смачну українську переку-ску приготувать члениці Союзу Українок. До танців буде пригравати українська орхестра.
За добру забаву ручить — Комітет. 262

УВАГА! ДІТРОЙТ, ДІРБОРН, МІШ!
ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ВІДДІЛУ 292.

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)
В УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНІМ ДОМІ, 4655 MARTIN ST.

Початок у 7. годині ввечір.

До танців буде пригравати орхестра п. М. Рихлівського, що вдоволить молодих і старших.

На цей баль запрошуємо до численної участі шановних громадян Дітройту, Дірборн, Гемтремк і околиці, а спеціально Союзовців. Коли хочете добре забави-тися і провести весело вечір зо знайомими, приходіть усі громадно на баль відділу 292., з чого чистий дохід піде на заплачення крісел до Народного Дому.
За добру і чесну обслугу ручить — Комітет. 262



QUALITY WHISKEY SINCE 1823
Wilson Distilling Co., Inc., N. Y. Blended whiskey,
90 proof. 72% neutral spirits distilled from grain.

Короткозорий.
— Куди дивитесь?
— На Дністер.
— То не є Дністер, то Прут.
— Вибачте, бо я коротко-зорий.

ПОМАГАЙТЕ НИРКАМ негайно!
Вживайте злілля на скору поміч! Як ваші нирки або міхур не функціо-нують правильно і мусите насто-вляти вночі, маєте біль у ногах, синьо під очима, завороти й боля голови, як вам запущають суглоби або чуєте пекучі болі в сечових проходах, знай-дете скору полєкшу, вживаючи Dufra Compound, Зільної Гербати ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть паچهку ще нині! 75 цнт. Почтова оплата до-датково 10 цнт. Питайте свого апт-каря або пишіть: S. Kyo Laboratories, 105 — 32d Ave., New York City.



ОСЬ ВАМ АВТА СИСТЕМИ ФОРДА „Bi-8“ 1939.

На світліні нові автомобілі „Форда Bi-8“ на 1939 рік. Вгрі люксовий Форд седан, внизу Фордовий Bi-8 Тудор седан. Кожний з тих моделей має свій виключний десень. Люксовий автомобіль є в цілості філясто-лінійний, з низьким каптуром, у якому нема отворів, з низькою радіаторною решіткою з ясною металю й широким розставленими лямпами. Фордів „Bi-8“ має повну решітку й непадаючі в очі отвори на заді боків каптура. Люксові вози мають машини великої сили, бо на 85 парових коней, а „Форд Bi-8“ машини на 85 або 70 парових коней. Оба автомобілі мають гидравлічні гальми. Ящики всі зо сталі. Люксові авта можна дістати в 5 ти-нах, а „Форд Bi-8“ у трьох, причому покупець може вибрати собі кольор до вподоби.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й. УВАГА!
ТОВАРИСТВО ЗАПОРІЗЬКА СІЧ,
 відділ 367. Українського Народного Союзу
 встановлює:
ПЕРШИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ
У СУБОТУ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1938)
В ПАРОХІАЛЬНІЙ ГАЛІ, 303 HUDSON AVE.
 Початок у год. 7. ввечір. Вступ 25 центів.
 На той бал запрошуються всі братства, товариства й всіх українців, місцевих і позамісцевих, до численної участі.
 За добру забаву ручить — Комітет.



ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ НА СВЯТА СВ. МИКОЛАЯ Й РІЗДВА

ТРИ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ВИСТАВИ: 1) Св. Миколай між школярами, в одній дії; 2) Свято-Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч Св. Миколая, в двох діях 40 ц.
СВ. МИКОЛАЙ НА СЕЛІ, в трьох відслонах, 10 осіб і гурт 10 ц.
В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб 10 ц.
В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб 25 ц.
ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ, В. Хроновича, 3 особи 10 ц.
СВЯТИЙ МИКОЛАЙ, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб 15 ц.
РІЗДВЯНА КАЗКА, дві картини, з партитурою 20 ц.
УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки 15 ц.
З КОЛЯДОЮ, Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт 20 ц.
ВЕРТЕП, різдвяна картина І. Блажкевичевої, 13 осіб 20 ц.
РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК, одна дія, 9 осіб 10 ц.
СВЯТА ГОСТИНА, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб 20 ц.
 Окрема партитура 40 ц.
ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЕМІ. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки” 25 ц.
У НУЖДАРІВ, різдвяна картина, в 3 діях 13 осіб 25 ц.
 Замовляйте в

“SVOBODA”

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й.

Пятнадцятилітній ювілей 293 відділу У. Н. Союзу.

Дня 9. жовтня наш 293 відділ У. Н. С. святкував п'ятнадцятиліття свого існування. З цієї нагоди в церковній салі відбулася святкова вечірня, а опис танці для молоді і старших. Годиться тут згадати, що на це наше свято прибули гості не лише місцеві, але і з Нью-Йорку й околиці.

Свято відкрив короткою промовою секретар відділу, п. Т. Вальорний. По привітанні гостей він сказав кілька слів про наш відділ та його розвиток за останній рік. Описав провід свята передав п. Марії Демидчук.

Пані М. Демидчук подякувала кількома словами і з черги представила присутнім перших основників відділу та першого голову відділу, як теж п. Д. Галичина, головного секретаря У. Н. Союзу.

По цій короткій церемонії зачалася вечірня, до якої гарно пригравала оркестра. Прикінці вечірні наступили промови і привіти. Пані М. Демидчук попросила до слова першого голову відділу, п. С. Негрича. П. С. Негрич оповів про перші початки і труднощі, які відділ стрічав у самих початках. Другий говорив п. Дибак, також один з перших членів цього відділу. Описав пані Анна Гладун, заступниця голови 204 відділу У. Н. С. в Нью-Йорку і головна організаторка У. Ч. Х., О. Д. В. У., зложила гарні побажання набудуче нашому відділові. Вона старалася вказати кількома словами, чому наша жінка повинна належати до У. Н. Союзу. По ній п. М. Демидчук попросила присутню п. С. Аструб з Асторії до слова. Пані С. Аструб, як одна з найактивніших членів відділу УЧХ в Асторії, говорила від того відділу. Шановна гостя зложила гарний привіт, бажаючи успіху в праці нашим членам відділу. По ній говорила п. М. Волічинська з Норт-Брукліна. Всіх бесідників і бесідниць присутніх нагородили оплесками. Від тов. Любова говорив п. М. Рибак. З черги наступила промова головного секретаря У. Н. Союзу, п. Д. Галичина. П. Галичин переповів у гарній формі розвиток У. Н. Союзу та його значіння для українців в Америці. Шановний бесідник підчеркував і виказував, які моральні і матеріальні користі дав і дає нам батько Союз своїм членам і цілій американській Україні. Бура оплесків була ознакою, що присутні були вдячні за таку глибоку обдуману промову. З черги говорив д-р С. Демидчук про Світову Виставу. Бесідник пояснював, чому саме ми, українці, повинні брати участь у цій виставі і які користі ми можемо з того винести.

На цій святковій, а властиво промові, закінчено. Пані М. Демидчук подякувала присутнім за їх участь у цій торжестві. Під кінець п. Т. Вальорний заповів іще збірку на сироти, яку в цілому вислано до Філадельфії на руки заряду Сиротинця. Пізно вночі відспіванням „Ще не вмерла Україна” свято закінчено.

Треба тут сказати, що нам на Савт-Брукліні таких свят треба більше, то може наші земляки, які ще досі „сплять”, збудяться.

М. Д.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ



У Перт Амбоу, Н. Дж., померла молода члениця від. 155. У. Н. Союзу.

МАРІЯ КАРДАШ БАРНА.

Мала 26 літ. Належала до У. Н. Союзу від першого року життя.

Похорон відбудеться у п'ятницю, 11. листопада, в год. 9. рано з місцевої укр. кат. церкви.

Земля їй пером!

А. Яричевський, секр.

НЕ ЗВЕРТАЙТЕ НА ЦЕ НИЯКОЇ УВАГИ!

Але всі інші звертають увагу на вашу

КРАВАТКУ

з гарантованого американського матеріалу однієї доларові краватки за 1.69

Популярний вибір, що подобається багатьом.

262.

UKRAINIAN TIE COMPANY

327 PACIFIC ST., PATERSON, N. J.

Не посилаетесь за посиллятою.

МІХАЛ І. КОСЛОСКИ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ І НЕРУХОМОСТІ (REAL ESTATE)

Публічний нотар. ... Mond order Корабельні карти. ... Европейські справи.

52 JONES STREET, NEWARK, N. J.

Tel.: Mitchell 2-9394

ХТО ХОЧЕ МАТИ БРОШУРКУ

„ПРО ПОДРУЖЖА”

написану о. Чаплинським нехай пише до:

Mr. MICHAEL YADLOWSKY,

655 SOUTH ST.,

ELIZABETH, N. J.,

вложити до листа 1 дол., а

дистане 20 брошурок, які може розпродати по 5 цент.

ІСТОРИЧНІ РОМАНИ

З УКРАЇНСЬКОЇ БУВАЛЬЩИНИ.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ: ПОБРАТИМИ. Це перша частина повісті САГАДАЧНИЙ, котру автор намітив написати в трьох томах. Українські критики й історики намовили цього відомого автора історичних повістей написати новість з життя славного українського гетьмана, що походив з тої самої української малоземельної шляхти Самбірщини, з котрої походив і автор. Через війну авторів пощастило написати лише першу частину наміреної трилогії під наз. ПОБРАТИМИ. Ця частина прецікава тим, як автор уявив собі харизму Сагадачного до приходу на Запорізьку Січ.

Сторін 231 \$.85

ЕВГЕН ГРЕБІНКА: ЧАЙКОВСЬКИЙ. Хоча ця повість була написана ще в 1843. році, вона ще є й нині улюбленою книжкою багатьох українських читачів, бо в ній автор, добрий знавець української старовини, малює прецікаво життя козацької України в середині 16. століття, Січ, запорозькі зимовики, степовий побут, охорону границь Гетьманщини, тощо. На тлі козацького малює цікавих людей з сильними пристрастями, котрих безкрайна вірність у любові й ненависті заганяє в предміти пригоди й лачні ситуації. Це видання має передмову й гарну вінету на обгортці й ілюстрації, виконані арт. Петром Холодим. Сторін 143. \$.90

ІВАН ФІЛИПЧАК: ЗА СЯН. Історичне оповідання з кінця 10. і початку 11. віку, на тлі землі й народу лемківського. Сторін 147. \$.40

КЛИМ ПОЛІЩУК: ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ „БАТЬКО”. Це історичний роман новачного українського письменника з останньої революції в Україні. Героєм повісті є ніхто інший, як відомий отаман „Батько” Махно. Автор малює, як це родиться, діє і гине ця цікава історична постать в українським народі, отаманів, яку автор влучно називає свавільною силою. Роман у двох частях (з портретом автора). Сторін 327. В оправі \$.95

В. ДЕЖЕЛІЧ. СОФІЮ ВИБРАВ. З хорватської мови переклав Михайло Фірак. Повість малює життя в славній місті Солуні, другій столиці Східного Римського Царства в 9. столітті, коли звідти вийшли св. Кирило й Методій на нахрещення слов'ян на християнство. Сторін 231. В оправі \$ 1.00

ДАНИЛО МОРДОВЕЦЬ: ГЕТЬМАН МАЗЕПА. Ця повість з трагічної епохи великої боротьби гетьманів Мазепи проти лютого царя Петра Першого написана відомим українським романістом першопромосковським. На українську мову переклав Володимир Супрунівський. Сторін 464. В оправі \$ 1.00

“SVOBODA”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ! ЗАМОВЛЯЙТЕ СЬОГОДНІ!

Берім біду за роги, велика збірка веселих сцен, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговорів, на веселий вечір 45 ц.
 Вигадливий бурсак, комедія для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 жінки, 4 чоловіки, дівчата, хлопці) 25 ц.
 Ой три шляхи широкі, драма з сучасного життя в 4-ох діях, 8 муж., 5. жев. 30 ц.
 Село на сцені, збірка монологів, діялогів, співів і представлень, які надаються для влаштування: ревії, вечери, товариські зібрання тощо 30 ц.
 Садок вишневий коло хати, пєса на одну дію, на підставі молодого життя Тараса Шевченка. 2 муж., 1 жінка, 6 дітей 25 ц.

“SVOBODA”

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(54)



Зачувши клич Тарзана, Джеф Бигерс побіг наперед кількадесять кроків. Він не хотів пробудити Марії, яка саме була заснула. А не хотів він її будити тому, що задумував розправитися з Тарзаном так, щоб вона навіть не догадалася, про що йде. Отож, заховавшись оподаль від Марії в кущах, Джеф закликав до Тарзана: „Ми тут!”



Стоячи за корчем, Джеф стиснув у повній рішучості дуло своєї рушниці. Він рішився розторожити Тарзанові голову прикладом рушниці, щоб не розбуджувати Марії. А коли Тарзан буде мертвий, чи пригломшеним, він думав зараз же його доставити в руки дикунів, щоб дістати від них окуп. Свій учинок він уже знав, як вияснювати Марії.



Ішло йому про те, щоб не дати Тарзанові заговорити ні слова. А пізніше Джеф думав розказати Марії, як то Тарзан заатакував його, як хотів його і її скопити і назад запровадити до дикунів; бо він напевно є агентом цього дикуньського племені. Зрозуміло, що Марія могла його за те підозрівати, та Джеф у своїй захланності стратив толк.



Тарзан на заклик Джефа ще раз відзивався і зараз же подався в тому напрямку, звідки роздався голос Джефа. Тарзан був радий, що отсе знаходить їх серед нетрів. Бо він у своїм шляхотнім серці був добре зажурився їхньою долею. Не знаючи, що планує на нього цей білий злочинець Джеф, Тарзан ішов просто йому в лабеті.

ДОМИ НА ПРОДАЖ

ХОЧЕТЕ НАБУТИ ДІМ ЗА МІСТОМ?
 7 кімнат і сім лотів, Бенді полішцення. Курник, Гардаж, Город і сад. Ціна \$4,000. Сплата за умовою. Голоситися до:
 D. KULEBA,
 1613 Seventh Street,
 Prospect Hts., Trenton, N. J.

ПОШУКУВАННЯ ПРАЦІ

МОЛОДИЙ ХЛОПЕЦЬ
 пошукує праці у „гросері” або „делкатесен сторі”. Має практику в торгівлі по українськи й англійськи. Голоситися до:
 J. B.,
 P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

МАЙЖЕ ДАРОМ!

Театральна збірка українських книжок вартості \$5.00 після півніжної календарної тепер продаємо за одного долара. Добра нагода для аматорських кружків, як також для кожного українця, поглибити свою бібліотеку або вислати до старого краю. Залізьте особисто, або пришліть одного долара і 15 центів на пересилку.

Друга нагода є 100 переносних карток, українськ. виді і тити в красках. Ціна за сотку в місяці \$1.00. З пересилкою \$1.10.

Шаловні хустки з краю, розмір 30х30 цалів, чорні, білі або червоні, з квітами, без френелів, Ціна за одну \$2.50. Для шторників відомий опуст.

Горсети до українського строю з сукна, знижена ціна \$2.00.

Червоні коралі, 4 шнурки до українського строю, дуже гарні, ціна \$2.00.

Заходіть до Українського Базару на стару адресу на четверту вулицю. Замовлення посилать до:

UKRAINIAN BAZAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenue,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко позв Нюарком. Бразі потреби, телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. Office:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєрейкер

заряджує погребамі по ціні та низькій, як \$150. Обслуга найкраща.



JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

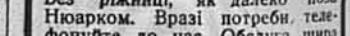
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК



ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ

В БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, НЬЮ-Йорку й ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 6-5577